

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Türkische Texte mit französischer Übersetzung - Cod. St. Märgen 1

[Straßburg?], [um 1720]

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-161021](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-161021)

GRAMMATICÆ TURCICÆ
PARS SEXTA
DE SYNTAXI.

MULTA jam ad Syntaxim pertinentia tradita sunt passim in Erymologia, ut de constructione duorum Substantivorum in oratione continuatorum, de usu temporum Verbi, de casu præpositionum: item Adjectivum indeclinatum debere præponi suo Substantivo, Verbum debere esse in fine, &c.

Multi tamen supersunt adhuc exponenda de ordine & modo constructionis, præsertim verò Arabicorum & Persicorum in Turcica locutione adhibitorum; hæc enim non sequuntur semper illas regulas antedictas, ut mox explicabitur, percurrendo omnia, quæ veniunt in usum.

CAPUT PRIMUM

De modo alloquendi aliquem.

ANTE omnia sciendum est, quòd in familiari maxime sermone soleant Turcæ (immò Arabes & Persæ) se invicem alloqui per secundam personam singularem, *سن sen*, tu, abique illis titulis, quibus nos tam insolenter utimur, *v. g. Vestra Dominatio, Illustritas, Magnificencia, Celsitudo, Serenitas, Majestas, &c.* Potest enim quisque vel ipsum Imperatorem Turcarum per *tu* compellere.

Attamen usus jam, ne dicam, abusus, obtinuit apud illos quoque, ut sæpe ad majores se loquantur per secundam personam pluralem *سز syz*, vos, ut *ایولر و خوشتر میسر ejüler ve hoştermişiz*, pro *ایوحو خوشتر میسن ejü hoşmişyn*, valestisne bene? pro valestis bene? Sic *بیور büjürün-*, pro *بیور büjür*, imperate, pro impera. *Commandate, compiacetevi*, ò *si compiacia V. S.* *نره یه واردکن nereje wardün-üz*, quòd ivistis, ubi fuistis? pro *واردکن wardün-*, ivisti, fuisti? *لطف ایکن lutf ejlen-*, facite gratiam, quæso, pro *لطف ایله lutf ejle*, fac gratiam. Non tamen hoc fit necessariò, ut apud nos, sed ad libitum, & vix apud Doctos & inter Atulicos.

Habent nihilominus etiam aliquas tertias personas titulares universales, *v. g. جنابکن genâbün-üz*, *q. Vestra Dominatio, Celsitudo, Majestas, &c.* (in rigore pars vestra, latus vestrum) quo quidem titulo nonnunquam utuntur etiam in colloquiis ad Majores, aut ad eos, quos honorare volunt, ac persæpe in Literis; Item *حضرتک hazretün-*, vel *حضرتکن hazretün-üz*, *Idem*, Dominatio, celsitudo, sanctitas vestra (proprie præsentia, conspectus vester) Hoc tamen non nisi à simplicioribus Turcis, aut à Christianis vel Judæis adhiberi audivi. At in scriptione, immò & locutione hic titulus in plurali *حضرتکلی hazretleri* addi solet nomini Dei, Principis viri, quem nominamus, *v. g. الله حضرتکلی allah hazretleri* (& rarius *حضرتکی hazreti*) *q. Deus ejus Majestas, quod nos diceremus Dominus Deus.* Sic *پادشاه حضرتکلی pādīshā hazretleri*, *q. Rex, Imperator, Sua Majestas, quod diceremus Serenissimus Rex.* Pari modo *پاشا حضرتکلی pāsā hazretleri*, *بک حضرتکلی beg hazretleri*, Celsissimus Princeps, *Balsā, &c. quasi diceret ipsius Celsitudo, Dominatio, Illustritas, &c.* aut quasi diceret Germanicè, *v. g. Der Keyser/ihre Majestätt / pro ihre Keyserliche Majestätt / quod Poloni planè habent, dicunt enim Krol Jego Mośc / Rex ejus Majestas, pro Sua Regia Majestas, adeoque hoc illis captu facilius erit, quàm Nostratibus.*

Et hîc statim notes velim, pluralem numerum adhiberi loco singularis tanquam nobiliorem ad honorandos eos, de quibus fit sermo; unde si de eximio aliquo viro fuerit sermo, in relatione plerumque adhibetur numerus pluralis, *e. g.* si locutus fueris de Re-

T

ge,